

Het verenigen van bijenvolken

Tekst en foto's Mari van Iersel

Bijenvolken ontwikkelen zich niet allemaal op dezelfde manier. Bij de voorjaarsinspectie eind maart, begin april vindt de imker al volken die in grootte van elkaar verschillen.

Als de imker in de zwermtijd vegers maakt of broedafleggers, zie je daarin na verloop van tijd ontwikkelingsverschillen. Veel imkers kiezen er voor om de ontwikkeling niet op zijn beloop te laten en de volkjes die zij te klein vinden met elkaar te verenigen.

Waarom verenigen?

Ten eerste omwille van selectie: door te verenigen ruimt de imker de koninginnen op die er niet in geslaagd zijn een goed volk op te bouwen. De natuur selecteert onbarmhartig. Een dier dat niet sterk genoeg is gaat dood. Dat komt de vitaliteit van de populatie als geheel ten goede. Zo hield de natuur in voorbije eeuwen de bijenpopulatie vitaal. Nu bestaat die natuurlijke bijenpopulatie niet meer en daarom moet de imker die taak van de natuur overnemen. Selecteren op vitaliteit door volkjes die "ziek, zwak en misselijk" zijn op te ruimen. Dat zou afzwavelen betekenen, maar het verenigen van kleine volkjes is voor de imker een acceptabelere vorm van opruimen. Ten minste een van de twee koninginnen verdwijnt daardoor, hopelijk de slechtste.

Ten tweede omwille van de honingproductie. Nu hebben veel imkers geen bijen om veel honing te winnen, maar honing is een uitdrukking van een welvarend volk en dat is voor de imker genieten. En als het wel om de honing gaat, is verenigen simpelweg een manier om een groter volk te krijgen, dat meer honing kan halen. Dat werkt natuurlijk alleen maar als de imker bekend is met het drachtgebied. Zonder dracht kan ook het sterkste bijenvolk geen honingooft verzamelen.

Een derde reden is dat verenigen de mogelijkheid geeft het aantal volken te verminderen.

Het effect van verenigen op de volksontwikkeling

Als de imker eind april twee volkjes verenigt, zal dat in mei de volkssterkte en dus de honingooft zeker positief beïnvloeden. Dat is een effect op korte termijn. Menselijkerwijs gesproken hebben bijenvolken een 'idee' betreffende de gewenste toekomstige volkssterkte. Ze richten hun broedactiviteiten daar naar in. Daardoor heeft het verenigen van bijenvolken vroeg in het jaar weinig of geen effect op de sterkte waarmee het volk de winter in gaat.

Als de imker eind september volkjes verenigt, heeft dat wel effect op de sterkte gedurende de hele winter. De imker verenigt immers de al opgekweekte langlevende bijen van twee volken. Het verenigde volk kan op die manier makkelijker de winter doorkomen. Het is waarschijnlijk, maar niet zeker, dat de volksontwikkeling in het voorjaar beter uitpakt.

Als de imker in augustus verenigt, hoeft hij minder suiker te voeren bij het inwinteren.

Algemene opmerkingen

Bijenvolken zijn verbluffend flexibel. De problemen waarvoor de imker ze stelt, lossen ze vaak wel op, zo goed zelfs dat de imker nauwelijks in de gaten heeft dat hij met zijn maatregelen het bijenvolk voor problemen heeft gesteld. Verenigen is een forse storing voor het bijenvolk. Bij het verenigen van kleine volkjes lijken de baten (meer bijen) op te wegen tegen de lasten (reorganiseren van de interne communicatie). Bij het aan grote volken toevoegen van een klein volkje, is dat misschien andersom. Het is zeker de moeite waard dat de imker goede afwegingen maakt alvorens een groot volk met een klein volk te verenigen.

Beoordeel de gezondheid van de te

verenigen volkjes om te voorkomen dat zieke volkjes na verenigen gezonde volken aantasten. Mogelijk helpt het met elkaar verenigen van kleine volkjes om de natuurlijke weerstand te versterken.

Het verenigen van volken betekent ook het verenigen van varroapopulaties. Observeer de natuurlijke mijtval na verenigen en plan zo nodig een varroabestrijding.

Bij verenigen zijn er twee koninginnen in het spel. De imker kan zelf de minder gewenste koningin opruimen. Hij kan het ook aan de bijen overlaten. Het sterkste volk blijft op haar eigen plaats, het zwakste komt erbij. Het nieuwe volk verliest dan eventueel wat vliegbijen van het zwakkere volk.

Het sterkste volk wordt bovenop geplaatst. Als het kleinste volk bovenop geplaatst wordt en er is geen dracht, kan het voorkomen dat beide volkjes hun eigen broednest aanhouden en dat een eventueel gebruikte krant niet wordt weg geknaagd.

Zitten de te verenigen volken op één broedkamer, dan is het op elkaar plaatsen een eenvoudige handeling. Zitten ze veel te ruim op twee broedkamers dan is het handiger om dergelijke volken eerst terug te brengen tot de grootte van één broedkamer.

Methoden van verenigen

1. Direct op elkaar plaatsen.
2. Krantenmethode.
3. Beide volken overhangen in nieuwe kast.
4. Afschudden voor ander volk.

Direct op elkaar plaatsen

Buiten het actieve seizoen kan de imker bijenvolken direct op elkaar plaatsen. De beide volkjes accepteren elkaar en koninginnen vechten met elkaar uit wie over blijft.

Moeilijkheid is een beetje wat 'het actieve seizoen' is. Een vuistregel is om te verenigen met een krant zolang er darren in het volk zijn. Het actieve seizoen loopt dan van half april tot

Na het afschudden lopen de bijen al snel naar de vliegopening en ongeveer tien minuten later zijn de meeste bijen naar binnen gelopen.

Begin augustus twee 7-raamsvolkjes verenigen door raampjes om en om in een schone broedkamer te hangen. Het broednest van beide volkjes vormt direct een geheel. Raampjes die de volkjes niet in gebruik hadden kunnen meteen verwijderd worden.

Half mei, verenigen met behulp van een krant. De bijen ruimen alleen dat stuk van de krant op waar het volk zit.

eind augustus. Toch een krant gebruiken is natuurlijk nooit een probleem.

Verenigen met een krant

Om te voorkomen dat bijenvolken na vereniging met elkaar in gevecht raken, wordt tussen de te verenigen volken een krant gelegd. De bijen knagen de krant weg en komen geleidelijk met elkaar in contact. Juist dat geleidelijke contact en niet het overstemmen van de volkseigen geur, voorkomt het uitbreken van desastreuze gevechten tussen bijen. Krantenpapier is geschikt vanwege het royale formaat en de zachte papiersoort die de bijen gemakkelijk weg knagen. Bij het verenigen van heel kleine volkjes in een tijd met weinig of geen dracht is het aan te raden wat scheurtjes of gaatjes in de krant te maken om de bijen tot wegnagen te verleiden.

Verenigen door overhangen in een nieuwe kast

Nadeel van verenigen met op elkaar plaatsen van bijenvolken is dat er dan vaak sprake is van twee afzonderlijke

broednestjes. Het duurt enige tijd voordat de bijen dat hebben teruggebracht tot één gemakkelijk warm te houden broednest.

In plaats van op elkaar plaatsen kan men ook raampjes uit de te verenigen volken met opzittende bijen in een schone kast hangen. Van twee broednesten maakt de imker er dan direct één.

Werkwijze: Zet een schone lege broedkamer klaar. Open beide te verenigen volken. Bepaal op welke raampjes broed zit. Neem beurtelings uit het ene en het andere volk een raam met broed en bijen. Hang die om en om in de nieuwe broedkamer(s). Zo ook met de ramen met suiker/honing. Deze methode is ook geschikt om meer dan twee volken met elkaar te verenigen en kan gedurende het hele seizoen worden toegepast.

Afschudden voor een ander volk

Het is ook mogelijk te verenigen door de bijen van het ene volk voor de kast van een ander volk af te schudden. De bijen lopen dan via de vliegopening

naar binnen. We moeten dan wel een plaat board aansluitend op de vliegopening voor de kast plaatsen om te voorkomen dat het afgeschudde volk onder de kast gaat hangen. Net als bij verenigen met behulp van een krant moet de imker besluiten welke koningin over zal blijven. Als de imker het aan de bijen overlaat, verdwijnt in 9 van de 10 gevallen de koningin van het afgeschudde volk. De imker kan ook een moerrooster voor het vlieggat plaatsen. Op enig moment zal de koningin van het afgeschudde volk door het rooster naar binnen willen. Op dat moment kan de imker de koningin verwijderen. Deze werkwijze is ook bruikbaar om de bijen weer in de kast te doen als de imker de bijen in een emmer heeft afgeschud bij een grote ingreep als bijvoorbeeld doppen breken. ◆